

Drets Econòmics, Socials i Culturals

Introducció

La majoria dels Drets Econòmics, Socials i Culturals estan perfectament recollits en els diferents documents i tractats internacionals. Per tal de que l'Estat tingui la obligatorietat de fer-los complir i garantir d'acord amb els seus principis, ha de quedar ben reflectit en la Constitució, la jerarquia internacional, especialment la dels pactes i tractats referents als Drets, de tal manera que totes les lleis i actuacions de l'estat estiguin en un segon nivell respecte d'aquells drets contemplats en els diferents pactes i tractats internacionals que creiem convenients.

Es detallen a continuació els documents, pactes o tractats internacionals on queden reflectits els Drets Econòmics, Socials i Culturals:

- [Carta de les Nacions Unides 1945](#)
- [Declaració Universal dels Drets Humans \(DUDH\) 1948](#)
- [Pacte Internacional pels Drets Econòmics, Socials i Culturals 1966-1976](#)
- Declaració de l'OIT relativa als principis i drets fonamentals en el treball <https://www.ilo.org/declaration/lang-es/index.htm>
- Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea - 2000 : <http://scur.cat/ENM4PD>
- [Declaració Universal dels Drets Emergents 2004-2007](#)

Val a dir que mentre que els articles del Pacte Internacional pels Drets Civils i Polítics, són d'obligat compliment per part dels estats signants i els Tribunals Internacionals solen sentenciar i exigir als diferents estats el compliment dels pactes quan hi han les respectives denúncies. De fet els Drets Civils i Polítics no comporten un gran cost econòmic en percentatge respecte del PIB o dels pressupostos dels estats. En hi ha prou amb un bon sistema judicial i unes forces de seguretat adequades, per garantir i proveir adequadament aquests drets. Per contra els Drets Econòmics, Socials i Culturals sí que són molt costosos i normalment comporten una part relativament important del PIB o pressupostos dels estats. Els Tribunals Internacionals solen considerar que els estats solament estan obligats a complir-los quan aquells estats estan sobradament dotats econòmicament per fer-ho i per tant aquests drets, tot i ser reconeguts, no són exigits pels Tribunals Internacionals als diferents estats, al considerar que són facultatius dels estats i estan sotmesos a les seves facilitats econòmiques. D'aquí es desprèn que una part important de la garantia dels Drets Econòmics, Socials i Culturals estarà directament relacionada amb la bonança econòmica de l'estat corresponent. Els Drets Econòmics, Socials i Culturals no quedaran garantits si al darrera no hi ha un estat que els pugui dotar econòmicament, i per tant el model econòmic i el model de repartiment de l'excedent de producció és molt important, així com un estat en els que els tres poders i els sistemes administratius els respectin, els apliquin i els promocionin.

Els Drets Econòmics, Socials i Culturals, al igual que els Drets Civils i Polítics, solament estaran garantits si a l'altra banda, a la banda del estat, hi ha una obligació clara d'assumir-los de manera concreta, determinada i jurídicament exigible per fer-los certs.

El fet de que els drets estiguin recollits a la constitució no és suficient per a la seva garantia i aplicació. Manca també que els tres poders els assumeixin i apliquin d'acord amb el sentit i l'abast en que varen ser incorporats en la constitució. A la vegada, i per tal de no deixar que el seu compliment i les interpretacions que en fan les institucions siguin incorrectes, la ciutadania ha d'anar acompanyant, i denunciant si és el cas, tots aquells incompliments per part de qualsevol dels poders de l'estat. I s'han d'establir quins son els mecanismes sancionadors en el cas de que no s'interpretin o s'apliquin d'acord amb l'esperit de la constitució.

Allò que queda recollit en la Constitució queda fora del debat polític i democràtic, per passar a ser una cosa dels tribunals i, en especial, del tribunal que tingui les competències constitucionals. És per tant molt important que la constitució estableixi quins son els mecanismes de control i sanció, en cas de que membres del Sistema Judicial no interpretin, jutgin i castiguen en contra dels principis dels Drets Econòmics, Socials i Culturals establerts en la pròpia constitució. La Constitució ha d'assegurar els mecanismes per tal garantir les bones maneres i professionalitat dels jutges i que aquests no siguin una corretja transmissora o perpetuadora del poder constituït.

En definitiva, la millor garantia que permet assegurar a la ciutadania que l'Estat complirà i garantirà els Drets contemplats en la Constitució, és que sigui la pròpia ciutadania, la que tingui la capacitat de corregir i obligar a l'Estat al compliment de les seves obligacions descrites en la Constitució quan aquest legisli, executi o jutgi i sentenciï en contra dels Drets especificats en la Constitució.

Per tal de que la ciutadania pugui esmenar o reconduir les actuacions de l'Estat quan aquestes vagin en contra del sentiment majoritari de la ciutadania, aquesta ha de disposar dels mecanismes necessaris per expressar i implementar la seva voluntat. Els dos mitjans que democràticament utilitzen aquells països on la ciutadania pot expressar la seva voluntat de manera vinculant son dos:

- 1.- La possibilitat de que la ciutadania pugui endegar una Iniciativa Legislativa Popular – ILP a través de la que manifestarà la seva voluntat.
- 2.- La possibilitat de que la ciutadania pugui convocar, de manera directa i sense que hi hagi la intervenció i control del poder constituït, un referèndum vinculant.

La Constitució ha de indicar l'abast sobre els temes o àmbits en que la ciutadania pot posar en marxa una ILP, els requeriments essencials per poder-ho fer, així com els condicionants bàsics que s'han de donar per a que la ciutadania pugui endegar un referèndum vinculant sobre una ILP proposada anteriorment.

Aspectes a debatre i considerar

Públics o privats: Un dels debats més extensos en el camp de la titularitat i provisió dels serveis públics, és el de si aquests han de ser de titularitat pública o privada o s'accepta que puguin coexistir el dos models. I no solament respecte la titularitat del servei, sinó molt especialment respecte del seu finançament i la seva gestió, si han de ser públics o privats.

Aquest tema interpel·la plenament algun dels drets fonamentals com son el de la iniciativa privada i el dret a la lliure empresa, així com el dret a la diversitat. Convé que la ciutadania reflexioni sobre els drets des d'una visió holística on es tinguin en compte la globalitat dels drets i les repercussions que la tria d'un model o un altre tindrà sobre la societat i model d'estat que es vol construir.

Garantia de la prestació del servei: És necessari establir els mecanismes de control i transparència dels proveïdors de serveis públics tant per part de les entitats de control corresponents com per la ciutadania, amb independència de la seva titularitat o el seu finançament, de tal manera que aquesta, en darrera instància, la ciutadania tingui accés a tota la informació i tingui la capacitat, i s'hagin establerts els mecanismes, per a que pugui denunciar la mala gestió i provisió del servei, així com la de poder exigir la seva correcta prestació.

Prestacions i subsidis: Una de les reflexions que ens hem de fer és si la provisió dels Drets Econòmics, Socials i Culturals, han de ser a canvi d'alguna contrapartida dels ciutadans que els reben o en son beneficiaris, especialment aquells que fan referència a dotacions o ajuts econòmics. Per posar un exemple es podria considerar si la prestació d'atur, o qualsevol altra dotació econòmica, no hauria d'anar en contrapartida d'un treball a la comunitat per part del beneficiari mentre durés el subsidi i sempre dins les possibilitats personals del propi beneficiari.

Gratuïtat i universalitat: Aquesta és una altra dels debats en els que haurem de reflexionar per acabar prenent una decisió sobre el principi de provisió d'aquests drets Econòmics, Socials i Culturals. Han de ser gratuïts? Per a tothom com a persona o solament pels que han adquirit el dret a la ciutadania? O per contra i per tal de no malgastar s'han de proveir a canvi d'una contraprestació, econòmica o no, encara que sigui d'un valor simbòlic per tal de que la ciutadania sigui conscient del seu valor.

Model cultural: Un dels valors més importants d'un país és el grau cultural de la seva gent. Normalment la cultura es mesura pel grau de coneixements tècnics de les persones i es relaciona amb el seu benestar mesurat, normalment, en termes econòmics. Poques vegades es relaciona i s'orienta la cultura en termes de satisfacció personal o de felicitat. Una de les qüestions que ens hem de plantejar és si volem un país de tècnics perfectament entrenats per desenvolupar les tasques necessàries dins els sistemes productius, o per contra volem un país on les persones tinguin eines per l'auto coneixement i el creixement i desenvolupament personal, que porti al conjunt de la societat a alts valors de felicitat i solidaritat. Avui en dia, la pràctica totalitat de la formació dins els sistema educatiu està orientada a la formació i capacitat tècnica. El sistema educatiu està dissenyat per a obtenir uns bons mestres o enginyers, advocats, metges o infermeres, i operaris industrials o especialistes del món de la construcció per posar uns exemples, però no està orientat a millorar l'auto coneixement i l'autoestima, les habilitats personals o a tractar les limitacions naturals i el proveïment de principis i tècniques que portin a un major grau de satisfacció i felicitat, així com els mecanismes interns de protecció i guariment personals quan les circumstàncies ens son adverses.